

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

18/2842-9

20. november 2018

Avgjørelse av klage over vedtak om lisensfelling av bjørn i regionene 6, 7 og 8 i 2018

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra Rovviltets Røst, Snåsa kommune og NOAH over Miljødirektoratets vedtak 17. august 2018 om lisensfelling kvote for bjørn i regionene 6, 7 og 8 i 2018.

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratet sitt vedtak om kvote for lisensfelling av bjørn i regionene 6, 7 og 8. Ved avgjørelsen har departementet lagt vekt på at det gjennom flere år har vært tap av sau og tamrein til bjørn i disse regionene. Lisensfelling kvoten er avgrenset til områder innenfor regionene hvor det er pågående skadesituasjoner. De fastsatte lisensfellingsområdene er i sin helhet lagt utenfor de prioriterte bjørneområdene, noe som reduserer sannsynligheten for å felle binner til et minimum. Den vedtatte kvoten på tre bjørner vil ikke være til skade for bestandens overlevelse. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Saksgang

Miljødirektoratet vedtok 17. august 2018 kvote for lisensfelling av bjørn i regionene 6, 7 og 8. Vedtaket ble påklaget av roviltets Røst 19. august 2018 og av Snåsa kommune 21. august. Miljødirektoratet behandlet klagene 4. september 2018 og opprettholdt sitt tidligere vedtak. Miljødirektoratets vedtak av 17. august 2018 ble påklaget av NOAH 7. september 2018. Denne klagen ble behandlet av Miljødirektoratet 14. september 2018 og saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 24. september 2018

Klagers anførsler

Rovviltets Røst mener det ikke kan tillates jakt på en bestand som i mange år har ligget under bestandsmålet. Dersom det er nødvendig med en bestandsregulering mener Rovviltets Røst dette må skje på profesjonell og human måte utført av SNO som ekstraordinært tiltak.

NOAH mener Miljødirektoratets vedtak ikke oppfyller kravene i naturmangfoldloven og at det ikke er i samsvar med Bernkonvensjonen. De viser til at vilkåret om at lisensfelling ikke truer

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltnings-
avdelingen

Saksbehandler
Torkel Ramberg
22 24 58 50

bestandens overlevelse ikke er oppfylt, at vedtaket ikke er tilstrekkelig skademotivert og at vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte ikke er oppfylt.

Når det gjelder Snåsa kommunes klage viser vi til det som er sagt nedenfor under Klima- og miljødepartementets vurdering.

Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet har i sitt vedtak redegjort for lovgrunnlaget for forvaltning av brunbjørn, bestandssituasjonen, skadepotensialet på husdyr og tamrein og rovviltneemndenes anbefalinger. Det er blant annet gitt en oversikt over antall bjørner registrert i Norge samt beregnede ungekull i perioden 2012-2017. Det er også gitt en oversikt over bestandssituasjonen i Sverige. Videre er det gitt en oversikt over kjent avgang av bjørn i perioden 2002 – 20018.

I sin vurdering sier direktoratet blant annet:

"Ut fra en totalvurdering av alle ovennevnte forhold anser Miljødirektoratet at det ikke finnes noen begrunnelse for lisensfelling for å regulere bjørnebestandens størrelse. Snarere er det et økende behov for vurdering av tiltak som kan bidra til å bringe bjørnebestanden i Norge nærmere vedtatt bestandsmål. Lisensfelling kan imidlertid være et virkemiddel også for å begrense bestandens utbredelse utfra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Forekomst av brunbjørn i beiteprioriterte områder kan medføre et vesentlig skadepotensiale, og lisensfelling utenfor bjørneforvaltningsområder kan være motivert ut fra dette skadepotensialet, selv om bestanden er under regionale og eller nasjonale bestandsmål. Lisensfellingskvoten i Norge fastsettes så sent som mulig under beitesesongen, før lisensfellingsperiodens start, for å ta hensyn til skadesituasjoner forårsaket av brunbjørn utenfor bjørneprioriterte områder.

Det er et ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere. Stortinget har, gjennom rovviltforliket i 2011, sagt at det skal gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres. Nåværende trender i bestands- og skadeutvikling gir mindre rom til en bred adgang til lisensfelling også utenfor forvaltningsområder for brunbjørn i Norge.

Miljødirektoratet vurderer at det er mulig å åpne for lisensfelling på bakgrunn av behov for regulering av bestandens utbredelse, motivert gjennom de skadesituasjoner som foreligger per dags dato, samt kjent aktivitet av brunbjørn i regionene. Direktoratet vurderer videre, på bakgrunn av brunbjørnens bestandsstatus, utviklingen i brunbjørnbestanden de siste årene samt kjent avgang av brunbjørn så langt i år, at kvoten må begrenses og fellingsområdene bør avgrenses til de områder innenfor regionene hvor det er pågående skadesituasjoner. Direktoratet har dermed etter en helhetsvurdering redusert kvoten for lisensfelling sammenlignet med den totale kvoten anbefalt av rovviltneemndene i region 6 og 8.

Ut fra dette finner vi grunnlag for å åpne for lisensfelling av inntil 2 bjørner i Trøndelag fylke i region 6 og 1 bjørn i Troms fylke i region 8. Det åpnes ikke for felling i region 7. De fastsatte fellingsområdene, som i sin helhet er utenfor de prioriterte bjørneområdene, reduserer sannsynligheten for å felle binner ned til et minimum. I tråd med anbefalingen fra rovviltneemnden i region 6 samt i tråd med Klima- og miljødepartementets klageavgjørelse på Miljødirektoratets avslag på skadefelling på binne med unge i Meråker kommune, vil det ikke bli åpnet for lisensfelling i områder utenfor bjørneprioriterte områder hvor det er påvist tilstedeværelse av hunnbjørn med unger. Andre tiltak vil prioriteres i det området inneværende beitesesong. Etter endt beitesesong vil skadeomfang og overvåkingsdata gi grunnlag for å vurdere målrettet felling av hannbjørn i Meråker våren 2019.

Et uttak av inntil 3 brunbjørner, i tillegg til de inntil 3 bjørnene som er vedtatt i region 3 og 5, vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse. Det vises i den forbindelse til beskrivelse av brunbjørnens bestandssituasjon i Norge og Skandinavia. Ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, er andre løsninger vurdert, men ikke funnet tilfredsstillende innenfor de prioriterte beiteområdene. Direktoratet gjør oppmerksom på at all avgang av brunbjørn innenfor den enkelte region etter at vedtaket er fattet belastes aktuell lisensfellingskvote. Brunbjørn felt ved lisensfelling belastes ikke kvote for betinget skadefelling i regionen. Direktoratet har i brev av 1. juni 2017 gitt fylkesmennene i region 6 - 8 betinget fellingstillatelse på brunbjørn som kan iverksettes etter gitte vilkår."

I vedtaket er det gitt nærmere bestemmelser om gjennomføring av lisensjakten og avgrensning av fellingsområder.

I sin vurdering av klagen sier Miljødirektoratet blant annet:

"Brunbjørnen i Norge er under det nasjonalt fastsatte målet om 13 ynglinger, og i henhold til NINA rapport 1494 er det estimert 7 ungekull av bjørn i 2017. Rovviltregion 6, 7 og 8 ligger under sine nasjonalt fastsatte mål, med unntak av region 5- Hedmark som for første gang oppnådde mål om 3 ynglinger i 2017. Det ble identifisert 125 ulike brunbjørn i Norge i 2017 og det er det samme antallet som i 2016. Miljødirektoratet viser for øvrig til sine vurderinger i vedtaket av 17. august 2018 vedrørende bestandsstatus for brunbjørn i Norge. Miljødirektoratet myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt dersom situasjonen tilsier det, jf. naturmangfoldloven § 18 og rovviltforskriften § 13, selv om bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse, og at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Direktoratet har i vedtaket vurdert bestandens utvikling, skader og skadepotensialet samt avgang av bjørn i de aktuelle regioner. Direktoratet kom frem til at det ikke finnes noen begrunnelse for å åpne for lisensfelling for kun å regulere bestandens størrelse. Det er snarere et økende behov for vurdering av tiltak som kan bidra til å bringe bjørnebestanden i Norge nærmere vedtatt bestandsmål. Lisensfelling kan imidlertid være et virkemiddel også for å begrense bestandens utbredelse ut ifra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Forekomst av brunbjørn i beiteprioriterte områder kan medføre et vesentlig skadepotensiale, og lisensfelling utenfor bjørneforvaltningsområder kan være motivert ut fra dette skadepotensialet, selv om bestanden er under regionale og eller nasjonale bestandsmål. Direktoratet påpeker at lisensfellingskvoten fastsettes etter beitesesongen for å ta hensyn til skadesituasjoner forårsaket av brunbjørn utenfor bjørneprioriterte områder. Miljødirektoratet har i sitt vedtak åpnet for lisensfelling med bakgrunn i behovet for å regulere bestandens utbredelse ut ifra skadesituasjoner ved vedtakstidspunktet, samt kjent aktivitet av bjørn i regionene. Direktoratet vurderte dermed at kvoten måtte begrenses og fellingsområdene avgrenses til de områder innenfor regionene hvor det var pågående skadesituasjoner. Direktoratet har på dette grunnlag redusert kvoten for lisensfelling sammenlignet med den totale kvoten anbefalt av rovviltneemdene. De fastsatte fellingsområdene, som i sin helhet er utenfor de prioriterte bjørneområdene, reduserer sannsynligheten for å felle binner ned til et minimum. I region 6 er det åpnet for lisensfelling i to områder, jf vårt vedtak 17. august 2018. Snåsa kommune ble ikke inkludert i dette området grunnet skadeomfanget sett opp imot skadeomfanget i andre beiteprioriterte områder i regionen. På vedtakstidspunktet var det dokumentert eller antatt 5 sau tapt til bjørn. I St.meld. nr. 15 (2003-2004) er det lagt opp til en økt vektlegging av lisensfelling og kvotejakt som framtidige beskatningsformer på rovvilt. Innenfor rammen av norsk lovverk og hensynet til Bernkonvensjonens bestemmelser vil dette innebære at felling av brunbjørn kan foregå som lisensfelling. Bakgrunnen for dette er ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere."

Miljødirektoratet vurderer at det ikke finnes andre tilfredsstillende skadeforebyggende løsninger basert på prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, og videre at uttaket av totalt tre (3) bjørner i region 6 og 8 ikke vil være skadelig for bestandens overlevelse."

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken er behandlet etter nml. §§ 18 og 77, og rovviltforskriften §§ 7 og 10. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken, fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Når det gjelder klagen fra Snåsa kommune, legger departementet til grunn at både teori og rettspraksis legger til grunn at kommuner i utgangspunktet ikke har klagerett etter forvaltningsloven § 28 som er den bestemmelsen som regulerer klage over vedtak fattet i medhold av rovviltforskriften. Snåsa kommune har derfor ikke adgang til å påklage Miljødirektoratets vedtak om lisensfelling. Som påpekt av Miljødirektoratet er Snåsa kommunes anførsler i saken likevel vurdert i forbindelse med klagebehandlingen.

Forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i skjønnsvurderingen. På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og i de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er videre fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. Det er fastsatt mål om til sammen 10 ynglinger i de tre aktuelle regionene, tre i region 6, én i region 7 og seks i region 8.

I denne saken foreligger det tilstrekkelig kunnskap og føre-var-prinsippet i nml. § 9 får mindre betydning. Departementet anser også at kunnskapsgrunnlaget i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, og at kravet i nml. § 8 dermed er oppfylt.

Nml. § 18 første ledd bokstav b slår fast at det kan tillates uttak av vilt for å avverge skade på blant annet husdyr og tamrein. Det er i tillegg to kumulative vilkår som alltid må være oppfylt; at felling ikke må true bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd.

Vurdering av vilkåret om at uttaket må avverge skade

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av bjørn for å avverge skade på husdyr, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. Som det fremgår av Miljødirektoratets vedtak har det gjennom flere år vært tap av sau og tamrein til bjørn i disse regionene. Departementet legger til grunn at det også i 2018 kan oppstå skade på sau og tamrein, og at vilkåret i nml. § 18 første ledd er oppfylt.

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke må kunne nås på en annen tilfredsstillende måte

I tillegg til vilkåret knyttet til skade, er det et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som er fastsatt bl.a. i rovviltforskriften § 4 og rovviltnemndenes regionale forvaltningsplan, veie tungt. Av rovviltforliket 2011 framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig, noe som blant annet innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal gjøres raske uttak av rovvilt som gjør skade på beitedyr. Miljødirektoratet har i sitt vedtak blant annet uttalt følgende:

"Ut fra en totalvurdering av alle ovennevnte forhold anser Miljødirektoratet at det ikke finnes noen begrunnelse for lisensfelling for å regulere bjørnebestandens størrelse. Snarere er det et økende behov for vurdering av tiltak som kan bidra til å bringe bjørnebestanden i Norge nærmere vedtatt bestandsmål. Lisensfelling kan imidlertid være et virkemiddel også for å begrense bestandens utbredelse utfra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Forekomst av brunbjørn i beiteprioriterte områder kan medføre et vesentlig skadepotensiale, og lisensfelling utenfor bjørneforvaltningsområder kan være motivert ut fra dette skadepotensialet, selv om bestanden er under regionale og eller nasjonale bestandsmål." Direktoratet peker også på at andre løsninger er vurdert, men ikke funnet tilfredsstillende innenfor de prioriterte beiteområdene. Departementet mener derfor det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta lisensfelling kvote for bjørn slik Miljødirektoratet har vedtatt.

Vurdering av vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Av naturmangfoldloven § 18 annet ledd fremgår det at vedtaket etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Det er i Miljødirektoratets vedtak gitt en grundig redegjørelse for bestandssituasjonen for bjørn i de aktuelle regionene, i landet som helhet og i Sverige, samt kjent avgang av bjørn de senere årene. Departementet er enig med Miljødirektoratet i at et uttak av 3 bjørner som vedtatt ikke vil være til skade for bestandens overlevelse.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det statusrapporter og annen vitenskapelig kunnskap som medfører at vi har betydelig kunnskap om den samlede belastningen arten utsettes for. Ut over enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom skjer avgangen av ulv, bjørn, gaupe og jerv i hovedsak gjennom kvotejakt/lisensfelling og skadefelling. Ulovlig avlaving kan også utgjøre en stor del av dødeligheten for rovviltbestander i Skandinavia.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratet sitt vedtak om kvote for lisensfelling av bjørn i regionene 6, 7 og 8. Ved avgjørelsen har departementet lagt vekt på at det gjennom flere år har vært tap av sau og tamrein til bjørn i disse regionene. Lisensfelling kvoten er avgrenset til områder innenfor regionene hvor det er pågående skadesituasjoner. De fastsatte lisensfelling områdene er i sin helhet lagt utenfor de prioriterte bjørneområdene, noe som reduserer sannsynligheten for å felle binner til et minimum. Den vedtatte kvoten på tre bjørner vil ikke være til skade for bestandens overlevelse. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Torkel Ramberg
spesialrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Fylkesmannen i Troms

Miljødirektoratet

Rovviltnemnda i region 6

Rovviltnemnda i region 7

Rovviltnemnda i region 8

Adresseliste

NOAH for dyrs rettigheter	Dronningensgate 13	0152	OSLO
Rovviltets Røst Norge			
Snåsa kommune		7760	SNÅSA